

Kinek a hibája?

A 2024-es magyar politikai kríziskommunikáció agentivitásának elemzése a kormányzati felelősségvállalás szempontjából

Horváth Balázs

Absztrakt

Az egyének nagyobb valószínűséggel emlékeznek egy történés ágensére, amennyiben agentív nyelvi elemekkel konstruált megszólalásokat hallanak (Fausey et al., 2010). Ez felveti a felelősség kérdését, hiszen a szám- és személyjelölés megválasztása – vagy akár annak elhagyása – jelentést közvetít (Tolcsvai Nagy, 2017).

Mi történik akkor, ha az esemény válsághelyzet, és az ágens(ek) vezető politikus(ok)? Jelen kutatás korpusznyelvészeti módszerek segítségével elemzi a magyar kormány 2024-es sajtótájékoztatóit a személyes névmásokon, igei személyragokon és birtokos személyjeleken keresztül, hogy megértsük, miként járulnak hozzá ezek a nyelvi döntések a felelősségtulajdonításhoz. Például az olyan agentív szerkezetek, mint „a kormány foglalkozni fog a kérdéssel”, a felelősségvállalást jelzik, míg az olyan ágnes nélküli formák, mint „a kérdéssel foglalkozni fognak”, hárítják azt (Fausey et al., 2010). Az első személy a felelősség vállalását mutatja, míg a második és harmadik személy egyértelműen hárít.

A korpusz a magyar kormány sajtótájékoztatóiból (N=18) származik, terjedelemben közel 266 ezer szó. Amellett, hogy a kormányinfók az egyik fő információforrásnak tekinthetők, a sajtótájékoztatók sokkal informálisabbak, mint például egy válsághelyzetben kiadott sajtóközlemény, így a beszélő azonnali reakciója mérhető. A jelöléseket Python-programkódok segítségével és manuálisan az AntConc szoftverrel (Anthony, 2023) elemeztem.

Krízishelyzetek alatt az állampolgárok még inkább figyelik a kormány reakcióját és nyilatkozatait. A vizsgált nyelvi választások nemcsak az azonnali értelmezésre, hanem az események hosszú távú emlékezetére is hatással vannak, potenciálisan alakítva a közbizalmat és a demokratikus elszámoltathatóságot (Cope & Kalantzis, 2020). Jelen tanulmány rávilágít a nyelv politikai kommunikációban betöltött szerepére, feltárva, hogy a válságok során hozott stratégiai nyelvi döntések hogyan befolyásolhatják a nyilvánosság kormányzati felelősségről alkotott véleményét.

A kutatás azt feltételezi, hogy a magyar kormány hárítja magáról a felelősséget a személyjelölések használatával, azaz a második és harmadik személyű megnyilatkozások gyakoribbak, mint az első személyűek (H1). Valamint, több olyan kormányinfó volt 2024-ben,

Kinek a hibája?

A 2024-es magyar politikai kríziskommunikáció agentivitásának elemzése a kormányzati felelősségvállalás szempontjából

Horváth Balázs

amelyekben az ágens nélküli megnyilatkozások gyakoribbak voltak, mint az agentívak (H2). A felelősséget pedig külső szereplőkre (például az Európai Unióra vagy az ellenzékre) próbálja hárítani a kormányzati kommunikáció (H3).

Irodalom

Anthony, L. (2023). AntConc (Version 4.2.4) [Computer Software]. Tokyo, Japan: Waseda University. <https://www.laurenceanthony.net/software>

Cope, B., & Kalantzis, M. (2020). *Making Sense: Reference, Agency and Structure in a Grammar of Multimodal Meaning* (pp. 173–174). Cambridge University Press.

Fausey, C. M., Long, B. L., Inamori, A., & Boroditsky, L. (2010). Constructing agency: the role of language. *Frontiers in psychology*, 1(162). DOI: [10.3389/fpsyg.2010.00162](https://doi.org/10.3389/fpsyg.2010.00162)

Tolcsvai Nagy, G. (2017). Jelentéstan. In Imrényi, A., Kugler N., Ladányi, M., Markó, A., Tátrai, Sz., & Tolcsvai Nagy, G. (Authors), *Nyelvtan* (pp. 207–502). Osiris Kiadó.